

NOTAT

12. januar 2012

J.nr. 2012-39

JAIC/rmh

Grund- og nærhedsnotat om Kommissionens meddelelse om "Initiativet om bedre muligheder for unge", KOM (2011) 933

1. Resumé

Kommissionen præsenterede den 20. december 2011 meddelelsen om "Initiativet om bedre muligheder for unge". I en tid med krise og arbejdsløshed rammes især Europas unge hårdt. Der er aktuelt mere end 5 mio. ledige unge i EU. 7,5 mio. unge mellem 15 og 24 år er hverken i uddannelse eller job. Endelig udgør også tidligt skolefrafald et problem, hvis unge skal erhverve sig de rette kompetencer for at kunne påtage sig arbejde.

På baggrund af disse udfordringer er det nødvendigt, at Europa investerer i sine unge og tager øjeblikkelig handling for at forhindre og tackle den høje ungdomsarbejdsløshed. Kommissionens initiativ forudsætter et stærkt partnerskab mellem medlemslandene og Kommissionen og opfordrer til fælles handling i samarbejde mellem myndigheder, virksomheder, arbejdsmarkedets parter og EU-systemet.

2. Baggrund

Kommissionen præsenterede den 20. december 2011 meddelelsen om "Initiativet om bedre muligheder for unge". Meddelelsen foreligger endnu ikke på dansk.

I meddelelsen oplyses det, at især Europas unge rammes hårdt i en tid med krise og arbejdsløshed. Der er aktuelt mere end 5 mio. ledige unge i EU – svarende til en femtedel af alle unge. Med en ungdomsarbejdsløshed på over 20 %, er de unge ramt dobbelt så hårdt som den samlede arbejdsstyrke. I Danmark er ungeledigheden ifølge Kommissionens tal på 14,8 %, og vi ligger dermed blandt de bedre stillede lande i EU.

Meddelelsen fremhæver, at særligt unge kvinder, unge med handicap og unge indvandrere er i risiko for ledighed, langtidsledighed, tidligt skolefrafald eller generel inaktivitet. 7,5 mio. unge mellem 15 og 24 år er hverken i uddannelse eller job.

Den langvarige krise forværrer en allerede vanskelig situation for mange, og langtidsledigheden for unge stiger – i gennemsnit har 28 % af de unge under 25 været ledige i mere end et år. Andelen af unge, der ikke aktivt søger job, er også stigende.

Ligeledes er unge overrepræsenteret ift. midlertidige ansættelser – og selvom sådanne kontrakter kan bane vejen for permanent ansættelse, bruges de dog ofte også i medlemslande, hvor det i forvejen er vanskeligt at bevæge sig fra midlertidig til fast ansættelse. Dette kan betyde segmentering af arbejdsmarkedet, hvor unge fastholdes i en usikker position på arbejdsmarkedet med mindre erfaring, lavere løn og dårlige karrieremuligheder.

Endelig udgør også tidligt skolefrafald et problem, hvis unge skal erhverve sig de rette kompetencer for at kunne påtage sig arbejde. Europa 2020-strategien har som mål, at for tidligt skolefrafald skal ligge under 10 %, men i dag er tallet over 14 %. For tidligt skolefrafald indebærer en risiko for konstante problemer med at finde arbejde og for marginalisering over tid.

Helt overordnet fremhæves fem afgørende faktorer for og grunde til ungdomsarbejdsløshed, der går igen i de fleste medlemsstater:

- Tidligt skolefrafald uden kvalifikationer
- Mangel på relevante kompetencer og mangel på arbejdserfaring
- Usikre ansættelser efterfulgt af perioder med ledighed
- Begrænsede trænings- og uddannelsesmuligheder
- Utilstrækkelig eller utidssvarende aktive arbejdsmarkedsinitiativer.

På baggrund af disse udfordringer pointerer meddelelsen vigtigheden af, at Europa investerer i sine unge og tager øjeblikkelig handling for at forhindre og tackle den høje ungdomsarbejdsløshed. Kommissionens initiativ lægger op til et stærkt partnerskab mellem medlemslandene og Kommissionen og opfordrer til fælles handling i samarbejde mellem myndigheder, virksomheder, arbejdsmarkedets parter og EU-systemet.

3. Formål og indhold

Det overordnede formål med initiativet er dels at hjælpe unge uden uddannelse tilbage på skolebænken, så de kan få de færdigheder, der skal til for at komme i arbejde, og dels at hjælpe unge ledige med uddannelse til at finde et job.

Det primære ansvar for at håndtere ungdomsarbejdsløshed ligger hos medlemsstaterne, herunder også på regionalt og lokalt niveau – men Kommissionen og EU-systemet kan spille en støttende rolle ved at hjælpe medlemsstaterne til at forbedre beskæftigelses- og uddannelsessituationen for unge på flere måder:

- Ved at analysere medlemslandenes nationale politikker og herunder give idéer til nye indsatser og handling baseret på bedste praksis – alt dette som led i Europa 2020-strategien gennem processerne i det europæiske semester.
- Ved at yde finansiell støtte til både nationale og tværnationale initiativer, bl.a. gennem Den Europæiske Socialfond og andre programmer, herunder programmet for Livslang Læring, Progress mfl. Bl.a. skal mulighederne for at støtte unges deltagelse i praktikprogrammer samt iværksætter, mv. udvikles bedre. På opfordring fra Europa-Parlamentet har Kommissionen afsat 4 mio. euro i 2012 til et forsøg med en europæisk unge-garanti (som omtalt i flagskibet ”Unge på vej”), der kan give erfaringer til lignende systemer, der kan implementeres med støtte fra Socialfonden¹.
- Ved at støtte unges mobilitet på arbejdsmarkedet – bl.a. gennem Erasmus-programmet. Kommissionen vil ligeledes starte et målrettet job-mobilitets-system for at hjælpe unge med at finde jobs i andre EU-lande – ”Dit første EURES-job”.

¹ Forvaltningsmyndigheden (Erhvervsstyrelsen) bemærker, at forudsætningen er, at rammerne for de nationale ESF-indsatser giver mulighed herfor.

Allerede i sin årlige vækstredøgørelse for 2012 gør Kommissionen på denne baggrund opmærksom på, at medlemsstaterne ikke reagerer effektivt nok på de anbefalinger, der tidligere er givet. På den baggrund opfordrer Kommissionen allerede nu medlemsstaterne – særligt dem med høje ungdomsarbejdsløshedsrater – til at sætte ind på fire områder:

1. *Forhindre tidligt skolefrafald*: Hvis unge menneskers fremtidsudsigter skal forbedres, skal de sikres de rette kompetencer, mens de er i uddannelse. Dette skal ske gennem et miks af politikker ift. forebyggelse, indgreb og kompensering.
2. *Udvikle arbejdsmarkedsrelevante kompetencer*: Medlemsstaterne skal sikre, at deres uddannelsessystemer er i stand til at udstyre unge mennesker med de rette kompetencer på en effektiv måde. Flagskibsinitiativet ”Nye færdigheder og jobs” anviser en række konkrete forslag hertil, bl.a. revision af anerkendelsesdirektivet, et europæisk kompetence-pas og ESCO-systemet². Endelig skal unges kompetencer inden for både sprog og IT styrkes.
3. *Støtte til den første arbejdserfaring og arbejdsstræning*: Erhvervelsen af kompetencer skal gå hånd-i-hånd med arbejdserfaring. Bl.a. derfor er praktikpladser mv. særligt vigtige, fordi de kombinerer kompetencer og erfaring. Arbejdsmarkedets parter kan hjælpe med at udvikle måder at få flere unge ind på arbejdsmarkedet, selvom det kun er for kortere perioder.
4. *Adgang til arbejdsmarkedet – at få det første job*: Kvalifikationer og kompetencer gør det ikke alene – de unge skal selvsagt også have adgang til arbejdsmarkedet. Medlemslandene opfordres bl.a. til – i samarbejde med arbejdsmarkedets parter – at reformere lovgivningen og reducere unødvendige stivheder på arbejdsmarkedet for at sikre lettere adgang til dem, der står udenfor. I det hele taget skal arbejdsmarkedet åbnes for unge og iværksættere ved at fjerne uberettigede restriktioner for virksomheder og sektorer.

Afslutningsvis opregner Kommissionen i meddelelsen en række konkrete initiativer og forslag, der vil blive præsenteret/iværksat i løbet af 2012.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

5. Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet, idet der alene er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Meddelelsen har ikke i sig selv konsekvenser for dansk ret.

² ESCO = European Skills, Competences and Occupations classification.

7. Konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv konsekvenser.

8. Høring

Meddelelsen sendes til orientering til følgende specialudvalg: EU-Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold og EU-Specialudvalget for Uddannelse.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige EU-lande forventes at være positive over for Kommissionens meddelelse.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er generelt positiv over for Kommissionens meddelelse, som berører en vigtig og aktuel problemstilling i Europa.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Meddelelsen har ikke tidligere været forelagt.